

Daarnaast is het effect van het afweermecanisme natuurlijk ook afhankelijk van de hoeveelheid en de virulentie der aanvallende micro-organismen. Bij acute infecties van het bot zijn voornamelijk stafylokokken en streptokokken in het spel (cf. Ned. T. Tandheelk. 78: 68, 1971). Verscheidene andere micro-organismen, die in de chronische fase worden aangetroffen, zijn meestal ook pas later binnengedrongen.

Het artikel wordt toegelicht door de beschrijving van het geval van een 36-jarige neger, bij wie de porte d'entrée tot de bestaande osteomyelitis van de onderkaak vermoedelijk werd gevormd door het chronisch ontstoken parodontium ter hoogte van de overigens gave 38. Nu leiden parodontale ontstekingen bij gezonde personen zeer zelden tot osteomyelitis, maar bij deze lijder aan sikkelcellen-anemie was het afweermecanisme blijkbaar voldoende verminderd om de invasie van bacteriën langs die weg mogelijk te maken.

Met betrekking tot de therapie merkt de schrijver op dat de toepassing van hoge doses antibiotica geïndiceerd is, omdat geringe doses van deze door het bloed getransporteerde medicamenten de ontstekingshaard in zulke gevallen om begrijpelijke redenen niet kunnen bereiken. Wordt ondanks de toediening van antibiotica in voldoende hoeveelheid toch nog pus gevormd, dan is drainage noodzakelijk. Ter bestrijding van de anemie zijn veelal bloedtransfusies nodig en ter verhoging van de algemene weerstandkracht toediening van extra vitaminen en proteïnen.

Eventuele sequesters dienen steeds te worden verwijderd.

Visser – Hilversum

731. Taurodontism. A report of a case with familiar occurrence.

R. Lehtinen. Finska. Tandl. Förhandl. 67: 71, 1971.

Het voornaamste kenmerk van taurodonte elementen (meestal molaren) is de uitbreiding van de pulpakamer in

het wortelgedeelte. Uiterlijk zijn deze elementen vaak cilindervormig; het aantal wortels is normaal, maar de differentiatie is gering. Het verschijnsel heeft speciaal bij antropologen belangstelling gewekt omdat het indertijd aan de bij Krapina gevonden schedels van Neanderthalers is aangetroffen. Het is inmiddels echter gebleken dat taurodontie niet alleen aan molaren, maar ook aan andere elementen van verschillende hedendaagse rassen voorkomt, zij het zelden (Stafne, 1969). Slechts sporadisch vindt men in de literatuur casuïstische bijdragen. Zo namen Lysell c.s. (1962 en 1965) waar dat bij een patiënt alle tweede molaren in het temporaire zowel als in het blijvende gebit taurodont waren. Stoy (1960) beschreef twee gevallen, waarin taurodontie samenging met andere ontwikkelingsanomalieën van het gebit, met name agenesie.

Naar gelang van de mate van de uitbreiding van de pulpakamer apicaalwaarts onderscheidt men wel hypo-, mesio- en hypertaurodontie. Erfelijke factoren spelen blijkbaar een rol: Fischer (1961) beschreef een geval waarin taurodontie in drie generaties van één familie werd geconstateerd.

Zelf vermeldt de auteur het geval van een 15-jarig meisje, dat in de Tandheelkundige Kliniek van de Universiteit van Turku (Finland) orthodontisch werd behandeld. Bij röntgenonderzoek bleek dat alle bovenmolaren hypertaurodont en alle ondermolaren hypotaurodont waren. Alle eerste premolaren waren vóór de behandeling reeds geëxtraheerd maar de tweede bovenpremolaren bleken eveneens verschijnselen van hypertaurodontie te tonen. Bij nader onderzoek werd geconstateerd dat een 18-jarige zuster en een 21-jarige broer van het meisje ook taurodonte molaren hadden. De weinige molaren die de vader nog bezat, waren normaal: de auteur vermoedt dat de moeder – die tandeloos was – taurodontie had gehad, maar dat is uit de aard der zaak speculatief.

Over de misvattingen die ten aanzien van het begrip taurodontie altijd hebben bestaan, verwijst ref. naar het artikel van J. G. de Boer (Ned. T. Tandheelk. 67: 338, 1960).

Visser – Hilversum

ONDERWIJS

AFSCHEID VAN PROF. M. HUT

Met ingang van 15 januari 1972 maakt Prof. M. Hut niet langer deel uit van het corps van in actieve dienst zijnde hoogleraren. Hoewel hij de wettelijk toegestane leeftijdsgrens van 70 jaar nog niet heeft bereikt (hij werd in 1905 geboren), heeft hij gemeend dat de tijd voor zijn emeritaat thans gekomen was.

Met Hut heeft één der markantste figuren afscheid genomen van het strijdtoneel der tandheelkundige onderwijs-wereld. Markant niet zozeer omdat hij de eerste tandarts

in Nederland was die – in 1947 – tot het hoogleraarschap werd geroepen, maar wél omdat het de jonge tandarts Hut is geweest, die dank zij zijn spreekwoordelijke vooruitziende blik al van meet af aan heeft begrepen, dat het met de in zijn eigen studietijd bestaande tandheelkunde een geheel andere kant op moest. En vooral omdat hij heeft weten door te zetten wat hij als een eerste vereiste zag: een volledig universitaire studie, die de hoog nodige aanpassing aan de vóór de Tweede Wereldoorlog reeds gemaakte wetenschappelijke vorderingen – met hun maatschappelijke implicaties – kon effectueren.

De tandheelkundige student van heden, die de vruchten van zijn arbeid ten behoeve van de verheffing van het beroep tot internationaal gerespecteerd peil, om zo te zeggen

in de schoot geworpen krijgt, beseft niet – en kan ook nauwelijks beseffen – wat voor taaie en soms felle tegenstand in buiten-tandheeskundige kring, met name die der medische faculteiten, bestond tegen de begeerde integratie van de tandheeskundige studie binnen die faculteiten. Zó hoog stond de tandheeskunde een dertigtal jaren geleden bij de geneeskundigen nu ook weer niet aangeschreven. Begrijpelijk, gezien de toenmalige, vrij onwetenschappelijke opleiding. Maar tegen het gebaar, de tandheeskunde door de genoemde integratie in de gelegenheid te stellen, zich op de gewenste wijze verder te ontwikkelen, stond men in medische kring voor een groot deel toen nog apert afwijzend.

Wanneer men thans mag vaststellen dat deze integratie overal als de natuurlijkste zaak van de wereld wordt aanvaard en dat tal van tandartsen aan de universiteiten belangrijk wetenschappelijk werk verrichten, dan moet dit de scheidende hoogleraar Hut toch wel van vreugde vervullen. En de aankomende tandartsen van de huidige generatie, die menen zich om geheel andere – en veel mindere fundamentele – zaken te moeten bekommeren, zouden er goed aan doen, zich bij tijd en wijle te herinneren, hoeveel zij in dit opzicht aan Hut hebben te danken.

Nu was voor het overwinnen van de zojuist genoemde tegenstand Hut uit een oogpunt van karakterstructuur ook wel de aangewezen persoon. Een wat gecompliceerd en onberekenbaar karakter overigens: nu eens blijk gevend van een vaderlijk begrip en van een ontwapenende charme, dan weer van een niets en niemand ontziende felheid, waarmee hij tegenstanders soms in het harnas joeg en die wel eens tot blijvende vervreemding leidde. Als het er echter op aan kwam, de belangen van zijn beroep te verdedigen, dan was hij de beste pleitbezorger. Uitgaande van het aloude principe dat de beste vorm van verdediging altijd de aanval is, toonde hij zich de ware kempiaan, intelligent, primair reagerend en in vergaderingen dominerend; soms ook een tijdlang schijnbaar ongeïnteresseerd zwijgend, maar dan onverwacht het woord vragend, om dan het besprokene samen te vatten en snel tot de kern door te dringen, daarbij de argumenten van de wederpartij op onnavolgbare wijze ontzenuwend, waarop deze, enigszins onthutst, het antwoord tot verweer schuldig bleef. In de vele voorzitterschappen die hij heeft bekleed, heeft deze vergadertechniek, waarvan hij het geheim bezit, hem al vele malen aan het langste eind doen trekken, en dat waarlijk niet alleen in onderwijsaangelegenheden. Dit komt mede omdat hij, van nature beschikkend over helder oordeel en een uitstekend geheugen, bovendien gesteund door een grote ervaring, in vele zaken zoveel scherper ziet dan menig ander.

Elf jaar nadat Hut het onderwijs aan de universiteit te Groningen van de grond had gebracht, werd hij geroepen om opnieuw op de bres te staan, ditmaal voor de verwezenlijking van een Subfaculteit der Tandheeskunde aan de Universiteit van Amsterdam. Dit betekende wederom strijd, zij het tegen minder principiële weerstanden: immers de tandheeskunde had inmiddels in haar nieuwe vorm al aan drie universiteiten wortel geschoten en men was dus met de gedachte vertrouwd geraakt. Niettemin

bracht de nieuwe opdracht strijd met zich mee en opnieuw heeft Hut die met succes gevoerd, een prestatie die te opmerkelijker is omdat hij daarin van 1958–1964 alleen heeft gestaan. Om verschillende redenen kon pas in laatstgenoemd jaar het besluit vallen dat met de studie in de tandheeskunde te Amsterdam een begin zou worden gemaakt en van die tijd af kreeg hij enig soulaas door de benoeming van andere docenten en leden van de wetenschappelijke staven. Maar die zes jaren hebben heel veel van hem geëist, temeer daar hij bovendien de afdeling Mondheeskunde op het terrein van het Wilhelmina Gasthuis, met veel te weinig ruimtelijke mogelijkheden, weer van de grond af moest opbouwen. Hij heeft dit alles met een bewonderenswaardige inzet gedaan en het is niet overdreven te zeggen dat hij in overdrachtelijke zin de fundamenten heeft gelegd voor het imposante gebouw der Tandheeskunde aan de Louwesweg.

Het spreekt wel vanzelf dat hij van de jonge Subfaculteit de „dean” werd en daarmee stonden alweer jaren van strijd voor de boeg, want wél was nu de opleiding gecreëerd, maar er bestonden ternauwernood ruimten, om het elementaire onderwijs in de specifiek-tandheeskundige vakken te geven. Dat die ruimten beschikbaar kwamen, was alleen te danken aan de welwillende medewerking van leden van de Faculteit der Geneeskunde, die overigens ook zelf onder ruimtegebrek gebukt gingen. Het zag er daarom een ogenblik somber voor de tandheeskunde uit, maar het was opnieuw aan Hut's strijdbaarheid te danken dat er nog net op tijd licht in de duisternis kwam. Het zijn voor hem, ook door persoonlijk leed, zware jaren geweest, maar hij heeft nimmer versaaagd.

Tot voor kort heeft hij het voorzitterschap van de Subfaculteit der Tandheeskunde te Amsterdam bekleed en met het einde van zijn universitaire loopbaan in zicht, is hem tijdens een plenaire zitting van de Subfaculteit een welverdiende hulde ten deel gevallen. De nieuwe voorzitter, de anatoom Prof. Dr. J. van Limborgh, stelde zijn verdiensten in een helder licht en kon mededeling doen van het feit dat de Subfaculteit hem tot haar erevoorzitter had benoemd. Een waardig besluit van een heel bijzondere universitaire carrière.

V.

VERENIGINGSVERSLAGEN EN MEDEDELINGEN

NEDERLANDSE VERENIGING VOOR PROTHETISCHE TANDHEELKUNDE

Bericht van oprichting

Op initiatief van een aantal collegae is de *Nederlandse Vereniging voor Prothetische Tandheeskunde* opgericht.

Dit initiatief is genomen omdat gebleken is dat voor een aantal deelgebieden van de Prothetische Tandheeskunde in Nederland dikwijls hulp wordt gezocht, waarin niet of nauwelijks kan